

A döntés a későbbi nemzedékek életét is meghatározza

Minek nekünk olimpia?

Nemigen találkoztam senkivel, aki megkérdőjelezte volna, hogy hasznos Budapesten olimpiát rendezni. Kérdésekkel persze igen: mennyibe kerül? Megtérül-e? Képesek vagyunk rá? De miért is kellene törni magunkat, hogy megrendezzük a játékokat? Ez az a szegletkő, amire az egész vállalkozást építenünk kell.

Fotó | MTI – Ilyés Tibor

A MOB közgyűlése 125 szavazattal, 1 nem ellenében úgy döntött, hogy javasolja a 2024-es nyári olimpia megrendezését

DÉNES FERENC | kultura@hetivalasz.hu

Megasporteseményeket ha nem is számtalan, de változatos célokkal rendeznek városok, országok. Az amerikaiak például szeretik a profitot. Már az 1904-es St. Louis-i nyári olimpia sem volt mentes a kalmárszellemtől, az 1984-es Los Angeles-i játékokat pedig kifejezetten profitszerzési célokkal szervezték, hogy aztán 1996-ban Atlantában már átessenek a ló túlsó oldalára: a sport kevéssé, a haszon annál inkább számított. A gazdasági nagyhatalommá váló Dél-Koreában ideálisan illeszkedett a fejlesztési politikába az 1988-as szöuli olimpia, Barcelona pedig a világvárosi státust köszönheti az 1992-es nyári játékoknak. Sydney-t és Ausztráliát a 2000. évi rendezés hozta

közel a világhoz, Peking pedig világhatalmi erődemónstrációt tartott 2008-ban olimpiarendezés címen. 2012-ben az angol főváros Észak-London rehabilitációjára és újjáépítésére koncentrált. A sorban Athén a mesebeli „örög, rövidlátó hangya”, aki több mint tíz éve „sírdogál”, hiszen a görögök se nagyon értik, a hiúságon kívül vajon minek is kellett nekik 2004-ben olimpiát rendezni.

Vége a gigantomániának

A legutóbbi időkig a téli olimpiák rendezésének célrendszere volt talán a legegységesebb és ésszerűbb, amennyiben a rendezők többnyire egy jól ismert vagy fejleszteni kívánt téli sportkomplexumot kívántak népszerűsíteni az eseménnyel. A 2014-ben Szocsiiban szervezett XXII. téli játékok azonban új rendezési célrendszerrel gazdagították a sporttörténelmet és a kriminológiát.

Nehéz másképp fogalmazni, mint hogy a rendezés nem hivatalos mottója nagyjából az lehetett: hogyan lopjunk el minél több közpénzt látványosan, gátlatlanul?

A korrupció árnyéka persze minden olyan nagy gazdasági vállalkozásra rávetül, ahol sok közpénz fordul meg, de azért az 50 milliárdos orosz olimpiai költségek – becslések szerint öt-hat-szorosa az átlagosnak és szükségesnek – elrettentőek. Ez volt az a szikra, ami lángra lobbantotta az olimpiarendezéssel kapcsolatos, régóta lappangó elégedetlenséget. A játékok gigantománok és egyre inkább luxusra törekvők lettek, a versenyek tisztán ésszerű, megtérülő megrendezése és a kiépített létesítmények fenntartható működtetése ellehetetlenült. A 2022-es téli játékok pályázati tapasztalatai után – Oslo, Stockholm, Krakko és Lemberg visszalépett, csak Peking és Almati pályázik – betelt a pohár. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság újragondolta az olimpiák rendezési feltételrendszerét, a tavaly decemberben

elfogadott Agenda 2020 a szervezések egyszerűsítésére, olcsóbb kialakítására, a fenntarthatóságra ösztönöz, így kínálva esélyt a kisebb városoknak, közepes gazdasági erőt képviselő országoknak – így nekünk is.

Olimpiát viszont csak valóban közösen rendezhetünk. Akárhányszor éltek is vissza a kifejezéssel, a budapesti olimpia nemzeti ügy. Először is, a költségeket mindenkinek fizetnie kell közvetlenül a jövedelmeket és az áruforgalmat terhelő adón, járulékokon, illetékeken keresztül (esetleg olimpiai adóval), és/vagy közvetetten azért, mert az olimpiarendezésre koncentráló közpénzköltségek időben hátrébb sorolják a kevésbé érintett ágazatok fejlesztését, a jóléti kiadások növelését. Ugyanakkor az olimpiarendezés előnyeiből is mindenki részesül: a közvetlen, közvetett és indukált gazdasági hatások tovagyűrűznek, a fejlesztések felszívják a munkaerőt, a kifizetések többletkeresletet jelentenek, a lecsapódó adóbevételek segíthetik a vállalkozás finanszírozását, esetleg kompenzációt nyújthatnak a kevésbé érintett ágazatoknak.

Az olimpiáról szóló döntés nemcsak a mostani döntéshozók, de a későbbi nemzedékek életét is meghatározza: Montréal például több mint harminc évig nyögte az 1976-os olimpia megrendezésére felvett hitelek visszafizetését. Másrészt mennyire vannak tisztában Szöulban és Barcelonában a mostani 30-asok, 40-esek azzal, mi mindent köszönhetnek szüleiknek, akik bevállalták és végigvitték az olimpiai projektet?

Találjuk ki Magyarországot!

Milyen örökséget akarunk gyermekeinkre, unokáinkra hagyni azzal, hogy megpályázzuk és esetleg megrendezzük a 2024. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékokat? Más oldalról: milyen örökségből semmizzük ki őket, ha úgy döntünk, nem kell nekünk az olimpia? A személyes érintettség és a generációkon keresztül átívelő hatás ugyanúgy jelenik meg az olimpiáról szóló döntésben, mint ahogy a családban takarékoskodással, többletmunkákkal gondoskodunk gyermekeink jövőjéről, neveléséről, tanításáról, sportolásáról, lakásvásárlásáról – vagy elherdáljuk a pénzünket, éljenek meg, ahogy tudnak.

A budapesti olimpia gondolata tulajdonképpen továbbviszi a *Hankiss Elmer* névvel fémjelzett Találjuk ki Magyarországot! mozgalmat. Milyen országot képzelünk örökölni utódainknak, aminek felépítéséhez tevőlegesen járul hozzá az olimpia, és aminek megvalósítására adófizetőként hajlandóak vagyunk áldozni? Esetleg olyan országot, ahol közösségünk van egymással. Ahol figyel egymásra ép és fogyatékkal élő, kisebbségi és többségi, férfiak és nők, ahol szót ért szegényebb és gazdagabb. Egy ország, ahol a társadalom legszélesebb rétegeinek van lehetőségük megélni a keresetükből, mert van munkájuk és távlatuk, hogy ebben az országban élhető öregkoruk, gyerekeiknek tehetségüktől és szorgalmuktól függő megannyi vonzó lehetőségük,

mindannyiuknak szabadságuk, önbecsülésük és tisztességük lesz.

Felzárkóztatás

A majdan megfogalmazott örökséget világos és mozgósító célokká kell lebontani. A célok között persze kiemelt helyet kell kapnia a sportnak és a fizikai aktivitásnak. Ez nemcsak és nem elsőrendűen a minél több aranyérmeket jelenti, hanem a mozgás természetes életformává válását, a sport értékeinek beépülését a kultúrába.

Nyilván fontosak a gazdasági célok is. Óva intenék attól, hogy kizárólag aszerint döntsünk, pénzügyileg megéri-e olimpiát rendezni, de a társadalmi költségeket és hasznokat is tekintve meg nem térülő kalandba nem szabad belebocsátkozni. Fontos, hogy a felkészülés érezhetően járuljon hozzá a GDP-növekedéshez, teremtsen munkahelyeket, fejlessze a munkakultúrát, szélessítse a munkavállalói és vállalkozói képességeket, adjon hosszú távon is értékes tapasztalatokat és referenciákat. Kiemelten fontos, hogy a megrendelések minél nagyobb hányada a Magyarországon adót fizető gazdasági szereplőkhöz jusson.

Az Agenda 2020 a korábbi magyar olimpiarendezési ötletek Achilles-sarkát szüntetheti meg: már nem kell csak Budapestben gondolkoznunk. A terveknek határozott régiós, területfejlesztési célrendszerrel kell rendelkezniük, elő kell segíteniük, hogy oldódjon az évszázados főváros-központúság, az ország keleti térségei felzárkózhassanak.

Az olimpia esélyt kínál arra is, hogy megmutassuk, nyitott, befogadó, vendégszerető nép vagyunk. Értékeink szorosan kötődnek Nyugat-Európához, kultúránk a zsidó-keresztény európai kultúra örököse, annak szerves része. Az aprópénzre váltott cél persze nem lehet más, mint egy szakszerűen lebonyolított, élményt nyújtó, biztonságos, jókedvű olimpia. Ha így lesz, minden vágyunk és célunk teljesül. Mint a méseben. ■

